

NOVEL·LA

Les lleis de la selva

Eva Baltasar publica una nova novel·la després del 'Tríptic' traduït i aplaudit aquí i a fora: caure en un pou, viure al carrer, que et facin fora de la feina per lladre i parar boja

JULIÀ GUILLAMON

Els llibres de narrativa d'Eva Baltasar (Barcelona, 1978) són novel·les de cent pàgines denses i molt treballades que giren al voltant d'una veu que reflecteix un conflicte interior, una veu que, com succeeix també a *Ocàs i fascinació* –la seva primera obra després del *Tríptic* que formen *Permagel*, *Boulder* i *Mamut*, tan llegides, aplaudides i traduïdes a l'estranger–, sembla empresonada dins d'un cos. Un cos que desitja i pateix, que desborda i s'escola per les punyalades físiques i morals que la vida clava a les seves protagonistes. El lector té una mica la sensació –potser m'equivoco– que tot són alter egos de l'autora, possibilitats de vida o de no vida que ha tingut i que potser tenim tots. En el món de les àvies i de les mares, era un horitzó que s'enunciava amb una frase feta: “Acabaràs vivint sota un pont”. En una època amb més actius que mai per tirar endavant, els pares pensaven que havien d'advertir els fills de l'existència de l'abisme. En canvi, ara, quan les oportunitats d'abismar-se no són tan llunyanes, vivim el somni que no ens ha de passar res i que als que els hi passa –els que viuen en un parc i dormen amb uns cartrons que al llarg del dia amaguen sota un baladre, els qui passen catorze hores al dia a l'estació de Sants, i es renten els cabells en un vater d'una biblioteca– no són com nosaltres.

Sabem que la protagonista d'*Ocàs i fascinació* –com la noia de *Permagel*, la primera heroïna misantròpica d'Eva Baltasar que vam conèixer– ve d'una família amb recursos. I que ha anat pifiant-la –o a ella li sembla que l'ha pifiat– estudiant pedagogia, enviant a pastar els companys del pis d'estudiants, renunciant a la jornada completa, fins que es troba treballant en una ludoteca per quatre rals. La fan fora de mala manera de la cambra que tenia llogada: hi entren dues colombianes que li llençen les coses pel celobert i l'amenacen violentament. Aleshores comença l'ocàs, la caiguda que la duu a viure al carrer.

Amb aquest fil conductor, Baltasar desplega la narració que, com ja passa en altres llibres seus, posa en joc amb mà mestra comparacions i analogies que fan de tornaveu a la història. La noia sent que la seva vida és com un sèrum, “apte per mantenir-te viu però incapaç de nodrir-te”. Intenta pensar i no se'n surt: “Va ser com intentar posar en marxa una segadora que ha dormit al ras, no arençava”. Escriu: “Un vell pot semblar un indigent només perquè li falten dents i porta dues trenes. Als set anys jo anava igual i semblava una nena”. Tota la novel·la postula la possibilitat d'una casa, que té un sentit simbòlic, de protecció i de netedat, de vida normalitzada i segura. La petita història de les claus –una senyora de la neteja es compadeix, quan la veu tan arrossegada, i li permet passar una nit a casa, però no es refia que no la vulgui robar i quan marxa tanca el pany amb clau– pren una dimensió filosòfica.

La protagonista voldria tenir una vida corrent sense renunciar al sentiment de tristesa davant del món i això la fa psicològicament i moralment complexa. Com ja passava amb la protagonista de *Permagel*, hi ha un egoisme patològic fruit d'haver assumit, exacerbant-les, les lleis de la selva: aprofitar les possibilitats que brinda la indigència, no donar mai les gràcies per res ni demanar perdó a ningú. De Nou Barris a la plaça dels Països Catalans o al carrer Nàpols, la novel·la escampa la ruïna moral de la psicologia individual a la ciutat: anada i tornada. *Ocàs i fascinació* és una novel·la obsessiva, incòmoda, en la línia de molts llibres i pel·lícules sobre la fractura social i mental, amb *Hores en blanc (Notes d'un estudiant que va morir boig)* de Sebastià Juan Arbó, també al catàleg de Club Editor, com a referent català clàssic. Baltasar ha buscat un altre camí i l'ha trobat, sense renunciar als fonaments de la seva escriptura. /

/ És una novel·la obsessiva, incòmoda, en la línia de molts llibres i pel·lícules sobre la fractura social i mental

Eva Baltasar, fotografiada a finals de febrer

XAVIER CERVENA

Eva Baltasar
Ocàs i fascinació
Club Editor
144 pàgines
18,50 euros

// Batecs

Literatura de la viduïtat masculina

SERGIO VILA-SANJUÁN

Els llibres més recents de Fernando Savater i Paul Auster, tots dos nascuts el 1947, tenen molt en comú. Tant *Carne gobernada*, del pensador donostiarrà, com *Baumgartner*, del narrador de Nova Jersey, tracten d'un professor de filosofia que encara una traumàtica viduïtat, i al cap d'un temps emprèn amb dificultats una nova relació sentimental, obrint la possibilitat d'una nova etapa. Però hi ha diferències, esclera.

Savater és indiscutiblement una de les figures que han marcat la cultura de la nostra democràcia. El seu inicial pensament antiautoritari, vitalisme, brillantor literària i bon humor van fer-ne un indispensable a les tribunes i debats del primer període postfran-

amb desgana, però la mort no em venia gens de gust”, veu els seus amics, experimenta un relaxat confinament, descobreix el zoom, menja i beu opíparament, llança diatribes polítiques, comenta llibres, té un ensurt de salut i estableix una relació amb K, sense escatimar detalls de la seva vida íntima. Tot un personatge! De nou el doctor Johnson espanyol atrapa pel seu vitalisme i estil, amb frases d'aquest tipus: “En qüestions de sexe he estat com un taxi: només hi vaig quan em criden”. “Crec que un important símptoma de maduresa és ser capaç de reconèixer els vicis que ens són més favorables”...

Si *Carne gobernada* es presenta com un testimoni personal, *Baumgartner*

EMILIA GUTIÉRREZ / GETTY

Fernando Savater i Paul Auster

quista. El best-seller internacional *Ètica per a Amador* i un valent i arriscat compromís contra ETA van consolidar la seva figura pública. En els últims anys ha mantingut un discurs antinacionalista, i, posteriorment, molt crític amb la política de Pedro Sánchez, cada vegada més apartat del *mainstream* de l'esquerra espanyola que en un altre temps el va tenir per un dels seus.

Carne gobernada (Ariel) ha generat controvèrsia per un capítol en què carrega contra l'enfocament actual d'*El País*, on col·laborava des de la seva fundació i amb l'empresa del qual va llançar la revista *Claves de Razón Práctica*, i contra alguns responsables, redactors i col·laboradors de les seves pàgines, visió negativa que va estendre en declaracions a altres mitjans, la qual cosa sonava una mica provocadora quan encara era una firma del seu. Tot això difícilment podia acabar més que com ha acabat, amb la seva sortida del diari.

Savater va publicar el 2003 el llibre de memòries *Mira por dónde*, i el 2019 *La peor parte*, entorn de la malaltia i mort de la seva dona Sara Torres, i el dol de després. *Carne gobernada* enllaça amb l'anterior (“em vaig trobar parapetat darrere de la meua tristesa”), i s'acull a la llibertat d'escriptura per a literats ja grans definida per Edward Said: “Presentar-se amb un cert desordre argumental i oposar-se no només als gustos de l'època sinó a la mateixa obra anterior de l'autor”. En aquestes pàgines Savater viatja (“siguem sincers, jo vivia

/ Els últims llibres de Savater i Auster coincideixen a presentar un professor que intenta refer la seva vida

(Edicions 62/Seix Barral) és una novel·la. Auster no és vidu; està casat amb l'escriptora Siri Hustvedt. Tot i això, coneixem per informacions exteriors certes dades recents de l'autor: va patir la tràgica pèrdua de la seva neta i el seu fill, i està lluitant contra un càncer.

Aquestes qüestions no apareixen en el text, però sí una malenconia que resulta difícil no associar amb circumstàncies vitals. Igual com Savater amb K, però amb menys èxit i empena, el professor vidu Sy Baumgartner, especialista en fenomenologia, intenta obrir-se a la Judith, que va ser amiga de la seva esposa Anna. Com l'autor de *Panfleto contra el todo*, pateix un greu contra-temps. Hi ha secundaris entranyables (l'inspector de la llum Ed Papadopoulos), i un elenc de figures familiars, descendents d'emigrats que van sobreviure als EUA regentant petits comerços, i que el lector d'Auster associarà amb els d'altres obres com 4,3,2,1.

De diferents maneres els dos autors conviden a no claudicar; a percebre el potencial del “tercer capítol” de l'existència, i a trobar en l'amor i/o en els altres l'estímul per suportar els inevitables pesars. /